

AKATALPA

Mayıs 2008 - Sayı 101

Aylık Edebiyat Dergisi

ISSN 1305 - 7685

AZİZ KARDEŞİMİZ MELİH,
'MEKÂNIN BURSA OLSUN'*

Ramis DARA

Aziz kardeşimiz, genelde bize duygusuz olduğunu söyledin; biz de bunu gündelik hayatın gırgırı olsun diye Serdar ve Nuri'yle alır kabul ederdik. Şimdi şimdi düşünüyor ve yazdıklarını yeniden okuyoruz da, çelik bir iradenin arkasında dünyanın en büyük duygusalı da, mantıklısı da sendin gibi geliyor bize.

İstesen "Evliya Dede"nin torunu olmanın rantını çok kolay yer, toplumsal statü sahibi olurdun; elinin tersiyle ittin.

Hayatta senin kadar kitap okuyan biri olarak bir Ali Özçelebi hocamı görmüştüm. İkiniz de bu dergiye sahiplik yaptınız. Ne mutlu bana ve arkadaşlarıma.

Hayatta senin kadar dergi okuyan ve tek tek biriktiren birini tanımadım.

Hayatta yaklaşık 30 yıl boyunca okuduğu bir gazeteyi (*Cumhuriyet*) biriktirecek türde bir insanı tanımadım.

Gencecikken üniversiteden emekli olmak zorunda kaldın, gencecikken aynı odadan ben de emekli olmak zorunda kaldım. Ama daha önce yolumuzu şu incecik dergiyle bağlamıştık birbirine. Zaman içinde benim onca kapatırma çabalarıma, huysuzluğuma aldırmandan yürüdü. Yine *Bursa Defteri*'nin bürosunda birkaç yılımız hiç emekli olmamışız gibi bir paylaşım geçti. BUYAZ'ın kuruluşuna, çok zaman beni ve arkadaşlarını da temsil ederek destek verdin.

Edebiyat günlerinin sönüşüne benimle ve arkadaşlarımızla birlikte üzüldün.

Yıllardır üzerinde çalıştığım baharatlar kitabını kendim kadar senin de görmeni, orasından burasından okumanı istiyordum.

Kuşadası'nda senin yanında tatil yapmıştım yıllar önce. Assos'a karavanıyla gidip gelmiştik.

Son yıllarda erguvan pikniklerini birkaç arkadaşla ve birlikte yapmıştık.

İhsan hocanın Mudanya-Kumyaka'daki yazlığına her ağustosta balık-rakı muhabbetine Akatalpalı arkadaşlarla birlikte giderdik.

Defnin sırasında çantamda bir adet *Akatalpa* vardı, yanlış anlaşılmayacağıma, "dinimizde böyle bir şey yok" denmeyeceğini bilsem, bu tür bir karşı çıkışı göğüsleyebilecek durumda olsaydım o sırada, toprağının arasına onu bırakıverecektim, yapamadım.

Rahatsızlığında seni görmeye dayanmadığını söyleyen Yalçın Oğuz ağabeyle mezarının bir ucuna katalpa bir ucuna erguvan ağacı dikeceğiz yakında.

Güven TURAN

LORCA HAVASINDA BEŞ ŞİİR'DEN

Büyü

Orada manolya ağacının altında
Korun dolunayın rüzgârından
Bir yalnızlık bekliyor seni
Korun dolunayın rüzgârından
Elinde mor susamlar
Korun dolunayın rüzgârından
Soluğunda yağmur kokusu var
Korun dolunayın rüzgârından
Soğuk gözbebekleri
Korun dolunayın rüzgârından
Yaseminlere yansıyor yüzünün solukluğu
Korun dolunayın rüzgârından
Çıkma bahçeye çıkma
Korun dolunayın rüzgârından

Birlikte kitap okuma grubu kurduğunuz Nilüfer Belediyesi Yerel Gündem 21'in, Bursa yazılarının basımını üstleneceği umundayım.

Aziz kardeşim Melih, bir kez bile yakınmadan ve yiğitçe gidişinle bana ve sevenlerine son bir çelebilik ve hayat dersi verdin, sağol.

Bütün akraba, dost, vicahi ve gıyabi tanışlarının sana selam, sevgi ve saygıları var. Senin gidişinle kapanmasının birbirine denk düşeceğini düşündüğüm dergimiz-dergin *Akatalpa*'nın yaşamasını, çünkü senin de yaşadığını söylüyor herkes. Şimdilik ben de onları dinliyorum.

* *Melih Elal'in Bursa yazılarını bir araya getirdiğimiz ve yayımlanmak üzere olan kitabının adı da olan "Mekânın Bursa Olsun" ifadesi için Nuri Demirci'ye teşekkürler.*

Yılmaz Arslan, Halûk Cengiz, Ramis Dara, Soner Demirbaş, Nuri Demirci, Melih Elhan, Gültekin Emre, Osman Serhat Erkekli, Ali Eryüksel, Tamer Gülbek, Bülent Güldal, Ahmet Özbek, Celâl

ŞİİRİN KAR MEVSİMİ

Ahmet ÖZBEK

Ay, şiiirden eksildi, anlayın. Gönülleri tek tek ışıtan yıldızlar da. İmge, metalden bir dizge düzeneğine yenildi. Şimdi, dil'siz, ışıksız, rüyasız bir şiir boy gösteriyor bütün kıyılarında sevgili Türkiye'min. İçtenlik, sanata ulusal ve evrensel bir gözle bakış ise modası geçmiş bir düşünce yalnızca, şair mekânlarında. Biliniyordu ki, bu yorgun ve kanatları kırık ülke, belki de insanı bir şiirin kalbinde yükselecekti; ama şairler "bir şey olma" uğruna ülkelerini ve özgürlüklerini yitirdiler: yorgunum şimdi, çok yorgunum... Oysa şiir kuş gözüydü, laleler kadar ürkekti, yazık oldu bunca güzelliğe... Şimdi bütün masalar ve geceler anason kokuyor, neredeyse saydam bir duvarla ortasından bölünmüş aşk, şiir ve rüya... Ah, biz modernizm adına ne yanlışlar yaptık dönüşümsüz iklimler ve 'değişim mevsimleri' karanlığında..

Sözgelimi sözcükleri, birbiriyle uyusumu olanaksız sözcükleri adeta bir torbadan çekiyor ve bu 'numaralanmış' sözcüklerden dize; yine hiçbir yakınlığı olmayan dizelerden ise şiir inşa ediyorduk; umutsuz ve çok erken. Olmadı, olamazdı; çünkü hiçbir 'geometrik' ve bütünsel özellik içermeyen bu tür deneyler edebiyat sanatının bütün dengelerine aykırıydı doğal olarak. Ayrıca parça - bütün ilişkileri, ritim, tempo gibi düzen değerleri çöp kutularından kenarlara taşıyordu; modernizmin bütün biçimsel değerleri yok sayarak çalakalem inşa edilen bir şey olduğu sanılarak... Üstelik tümüyle birörnek bir şiir yaratıyorduk biçimsel açıdan; sözgelimi, şiir altlarındaki imzaları değiştirdiğimizde fark edemeyeceğimiz bir dizeler toplamı...

Anlayın, eksildi kalplerden içsel şiir, gökyüzünde 'ilişkilerle' oluşturulmuş sahte bir saygınlık özlemi ve bunun umutsuz bağıntıları dönüyor çoktandır; sanki bu tür eylemlerle iyi şair olunabilirmiş gibi.

Anlayın, biz yalnızca yazdıklarımızla toplumda bir yer bulmak kaygısındaydık. Ama sadece iki şey 'uyum'la bağdaşamazdı: ülke kalbi ve şiir... Söylemişim, ay ve imge eksildi yurt topraklarından: iklimler ise acımasız ve 'dönüşümsüz' seyrediyor çoktandır, şiir ve rüyalar göğsünde...

Oysa yaralı yurt köşelerinin şiirle onarılabileceğini hiç düşünmedik, diğer sanat dallarında gerçekleştirildiği gibi.

Söylemişim yine, imge ve iyicil hülyalar 'bulanık' iklimlere yenildi. Oysa gülümseydik umutları kırık bir halk'a; bütün bir gökyüzü ıslık ıslık parlayacaktı rüya şehirlere, kâbuslardan uzak.

Şimdi sanki yurt şiirinin, müzikteki Fazıl Say ve Suna Kan benzeri kişiliklere ihtiyacı var gibi geliyor bana: ödünsüz ve alın terinin hep egemen olduğu bir sanat dalına duyulan saygının ifadesi olarak...

Sanırım yanlış mevsimlerde yol alıyoruz yıllardır (özellikle 1980'den sonra). Oysa hep yok saymaktan gizli bir zevk duyduğumuz Attilâ İlhan ve Murathan Mungan, ay işlemeli bir çerçeveden gülümsüyorlar sanki bize.

Şiir rüyalardan bağımsız bir gece şimdi: yorgunum.

İrfan YILDIZ

KANYON RÜZGÂR / LONGUZ SU!

serin bir şehir taşıyor beni
bütün dağlardan kanyon geçiyor
efiliyor iç- yüreğimde serinlik
kapanmıyor hiçbir longuz
denizden göğe akıyor mavi
camdan yüzlerinde zamanın

acemi gülden akşamlar
yarım nağmelerinde son şarkının
bitmiyor dalga kalıntıları

kafdağı'nın ardındaydı
anka'nın kanadında
düşüşünün sazında
gizliden bakıyordu cümbüşe
çeşme başında

içimde bir dize taşıyorum
yarısını biliyorum,
koya benziyor, kepeze

yarım bir şehrin bakımıyla geçti günlerim
kaval'ın sonunda, ney'in burcunda,
kanun sitemkâr can'da
zülfün teli, şehrin anahtarı
sessiz aralıkların konuşması
keskinliğin umarsız müziği

aynı çeşmenin susuzluğu
aynı alan, aynı sokak,
aynı hünkâr, aynı ece
bülbülle gül yine dilde
can bahçenin kenarında,

mahzuni, matem ve bir top kar dağ başında
neşat ertaş, kır çeşmesi,
sarı çiğdemlerde, sabahat akkiraz
erkin koray ve sessiz şahturna
ozanın sesinde yanar evrenin kanıtı
ağlatır yıldız dağı'nı pir sultan
veysel olmadan gam öğrenilmiyor
ruhi su'suz acımıyor çeşme
kanıt uyanıyor deyişlerin canında!
elesti bezminde, kalü belada

geçtim zamanın beninden
serin bir şehrin kanyonlarında

Nuri DEMİRCİ

KAVİM

Dünya çağırmadı beni
... Kimseyi
Gittiğim yere geldin
Çatladı yalnızlığım bir köşesinden
Tanıdık görüldük
Dediler, işte
Narin desenler
Yakıştı birbirine

Genişledin sonra
Kapladım artık kalan bütünü
Ama denk gelmedi kopya
Altında kıvranan resme
Kopmuş kuyruğundan ürktü
Yüzümün kuytusundaki kertenkele

Korkuyorum senden
Ve bu yüzden seviyorum seni
Gidiyorum desen
Sevinçle temizlerim yolunun dikenlerini
Ama korkuyorum yine de
Kaydını tuttuğum kavmin
Bir kişi eksilmesinden

Halim YAZICI

AŞKHÂLİM

beni evlere
doğurduğun evlere
yeniden bırak beni

ılık bir tüy
gibi aksın sesi yalnızlığım

beni evlerde
doğurduğun evlerde
yeniden şiir beni

kırmızı lambası
yansın radyoların

çevirince düğmesini
Ella çıksın hayalim

size dediğim gibi
daha önce incirlere
anlattığım gibi

bunu bir daha söylemeliyim
kızmayın bana ey vapurlar

bu benim aşkhâlim.

Serdar ÜNVER

SESİM SESSİZ

Değip geçen
an'a saygı:
Taşıl tesbih
dilimde!

Dilim an'ı
metin bildi
desin evvel
Söz'ü de...

(Söz ki oluş
beşiği-
sallar zaman
bilmeden!

Bildim ama:
Bilinen
kendi değil
ne dese

Der'ken çünkü
hiç kimse
değmez kendi
sesine!)

...

Sesim sessiz-
bilene
değer olsun..
bir desem!

Melih ELHAN

KIŞ MASALLARI II

az önce
yağmur geçti sokaktan
bulutu
ipte kurutuyor çocuklar
mandalları martılar

kıştan çıkmışız
güneşi bekliyoruz
sohbetiyle eritecek
içimizin buzlarını

nergislerin
nesi vardı bu yıl
bir telaş
fırladılar ortalığa
sonra da

kaybolup gittiler
VAKİTLER İNCELİKLER'DEN
HÜSEYİN ALEMDAR MERHABASI

Yılmaz ARSLAN

Hep bir telaşın, arayış incelemelerinin, saygının ve şiir koşulunun içindeydi o... 80'li yıllarda aldığı Yunus Nadi Şiir Ödülü / Cemal Süreya Özel Ödülünden beri, kendini bir inişte hissetti, bir yokuşun en başında. Bunları duyarak yazdığımdan emin olunsun... Yaklaşık bir on beş yıl var ki, hemen hemen hep yanında oldum, yazdıklarının tanığıyım... Tanık olmanın ötesinde, şiirde yapmaya çalıştıklarını biliyor ve izliyorum... denilebilir ki, poetik anlamda tam bir yenilikçi... Standart olarak şu veya bu ekolü değil, karma bir şiir yazım tekniğini benimsiyor. Her ne kadar, geçmişte, şiir çıkışı yakaladığı yıllarda Şair olarak Kemal Özer, eleştirmen olarak Asım Bezirci gibi isimlerden etkilenmişse de, şiirin teknik anlamda bazı şekil-düşünce kalıplarına bağlanarak yazılamayacağını erken kavramış olduğunu düşünüyorum... Şiirinde uyguladığı teknik/ler ve bunların yazdırdıkları şiirler biçim-üslup-ses henüz durulmadı, arınmadı. Nedeni, yukarıda anmaya çalıştığım şiir teknikleri. Yani yenilikleri izlemesi, alıp içselleştirerek kendinde şiirsel dönüşümlerle uygulaması... Bu anlamda, ona ait bütün şiir kitapları incelense, Apollinaire'den İlhan Berk'e, oradan Aragon'a, Pablo Neruda'dan Allen Ginsberg'e, Fazıl Hüsni'den Engin Turgut'a, Cahit Külebi'den k. İskender'e, Zeynep Köylü'den Gonca Özmen'e, Onur Caymaz'a gidip gelen teatral bir şiir çizgi-grafigi var: Bu sözler abartma değil; nerede genç, şiire yeni girmiş bir isim varsa, aldığı hazzı, beğenisini ya da o şairden ne olup ne olmayacağını çoğunlukla benimle paylaşmıştır, oradan biliyorum. Öngörülerini, onun çoğunlukla da yanılmadığını göstermiştir tarihsel-periyodik ilerleyiş içerisinde... Bütün bu seyr-u sefer nasıl gerçekleşmiş, kitabı okuduğunuzda algılayabiliyorsunuz...

Attilâ İlhan Şiir Ödülünü almış olduğu dosyasını sanıyorum ilk ben okumuştum. Yukarıdaki kişiliğine ait fizibilite etüdünün göstergesi olan şiirlerdi bu dosyadakiler. Bazen akan, bu mecrada hırçınlaşan, bazen durulan; şiir yazmaktan keyif aldığı anları da, sıklıklarını da ele veren tonal-atonal hattı bu şiirlerde yakalamamak mümkün değil. Senfonik bir kabarıştan sonra bir uvertür havasını da, konçertonun en dalgalı modülünden daha yükseklerle sıçrayan prosodiye de varmak mümkün, okuma edimleri anında. Ancak şiirlerin arka arkaya atılan bir havai fişek havası yaratması tehlikesi de var. Bunun için önünüzü kesen, yolunuzda bir nebze soluklanmanızı fısıldayan şiirler *Vakitler İncelikler* kitabındakiler.

Bana göre, Hüseyin Alemdar'ın şiirde, bu poetik temrinde başardığı en önemli şey, kendine has bağdaştırmalarla kurduğu sözcüklerdir. Şiirlerinden örneklerle, dize içindeki yerlemlerine göre alıntılarla şöyle örnekleme yapıyorum:

Yalan şiirinden; kankırgın sözcüğü: Kanın kırınıklığı nasıl bir çağrışımdır ki; “şimdi hayatla aramda kankırgın bir perde var”, dedirtiyor Alemdar'a. Başkalarının hayatla arasında kan uyuşmazlığı olarak vurgulayabileceği ilişkiyi, o kankırgın olarak, birleşik sözcük yaratımında armağan ediyor poetikaya. Yine aynı şiirde, siyahkâr kelimesi zıncı diye yolunuza duruyor. “yaşlanmanın defteri siyah kalemi siyahkâr”, yönlü bir vurguda, yönünüzü şaşırtıyor size...

Nişane şiirinden; nebi'l sözcüğü: İsim soylu sıfat yaratımı edinmiş Hüseyin Alemdar naturasında. “böyle nebi'l (...) böyle derin böyle ağlaya ağlaya” dizelerinde, nebi'l'den sonraki parantez içi üç nokta bana aittir. Sıfat, önad anlamına geldiği için, herhangi bir sözcüğün önu gibi kurgulanmış nebi'l... Nebi'l olarak da okunabilir. Sivas Devlet Korosu'nda başbağlama olan ortak bir arkadaşımıza gönderme olduğunu sanıyorum. Bu şiirdeki bir dizede de yas aşireti sözcüğü geçiyor. Birleşik sözcük formu yok, Hüseyin'in sık sık yaptığı gibi. Atomize ve okur belleğini de atomize edici; “insan kendini yas aşireti içinin doğusunda buluyor”.

Hüseyin'de vefa sözcüğünün derin anlamları var, bu sözcüğü yazarken bile boynu bükük yazıyor; şair mahcubiyetinden:

“vefa
en”...

Yer adı mı, insan ruhunun coğrafyası mı, bir duygu-durumun adı mı, okurken karar veriyorsunuz ama, bana göre bunların hepsi.

Araklı Sıkıntısı şiirinden; şiirin adı olan bu iki sözcük hem Nuri Bilge Ceylan'ın “Mayıs Sıkıntısı” filmine sessiz, sızılı bir mektup, hem memleketine telli bir mtüjde; özlemin teli bu. Sıkıntısında, kederlerinde madenci kazıcılığı var, geçmişten günümüze memleketinde yaşananları gördükçe daha derine inen bir sıkıntı bu: “bir Araklı sıkıntısı konuşsak seninle” derken, aslında kendisinin çok konuşmuş olduğu zaten belli; bizimle paylaşmak istiyor bunları.

Yukarıdaki örneklemeler çoğaltılabilir, ben artık yalnızca bu ilginç bağdaştırma ve sözcük kullanımlarını sıralamak istiyorum; gerisi zaten kitabın içeriğinde ve anlam katmanını oluşturmak okuyucunun zahmete girip kitabı okumasına bağlı: aşk kuyusu, epigram-gram, erdişi-erkişi, şehvanî, haz şaşkınlığı, ev vakti, aşkdudak, şiirağlama, kalp vakti, kırıkadam, nilüfer vakti, şiirgünü, hüseyinî, mektupân-içeller, şiir tozu, kaçımık-ahyâre, hatrâ vakti, ahnâme - ahrüyâ-âhanlam, sözyumak-suçaşk, sereserçe-döneserçe-düşeserçe, sinetikinti, Nilgün Marmara beyazlaması gibi sözel-sesel yaratımlar, onun yaşantısının kaynakları aslında: Nilgün Marmara'dan Alperen Yeşil'e, Didem Madak'tan sinema hayallerine, şiirsel biçem-anlatı tarzlarına (epigram vs), kendi adındaki makam(lar)dan Hüseyin Peker'e, Hüseyin Ferhad'a; bir anlamda benim göbek adıma ve Attilâ İlhan'a ulanan bir sözcük seçkisi/yaratısı... Dönem dönem hem şiirsel çalışmalarda, hem yazılarında bu tarz sözlüksel denemeler de yaptı Hüseyin Alemdar. İyi de oldu; bir şairin en vurucu yanı, sözcüksel yenilikleri-yaratımlarıdır bana göre. Bu da poetik evren için bir kazanım olarak anlaşılmalı elbette...

Kitap için genel bilgiler ise şöyle: Dört bölüm; ilk bölümde (Yalan) üç, ikinci bölümde (Vakitler) kırk iki, üçüncü bölümde (İncelikler) on dört, son bölümde (Güzel Yalan) beş şiir, toplamda 62 şiir var. Bu ilginç, çünkü vakitler bölümü şiirlerin yazılmaya başladığı yaş'ı, şiirler toplamı Alemdar'ın doğum tarihini vuruyor... Bilinçliyse, ilgi çekici bir iç-biçimsellik bu. İncelikler bölümünde Dağlarca, Berk, Süreya, Erhan, Ziyalan, Yaran, İskender, C. Koyuncu, Mehmet Emin Toprak (Nuri Bilge Ceylan'ın yeğeni ve baş oyuncusu, Çanakkale'ye, köyüne giderken vefat etti), Cocteau, Bergman, Orhan Alkaya ve kızı, Alemdar'ın kendine ve kızına adanmışlıklar var. Şiirlerin üst epigrafları, şiir bitimleri alıntı... Okuyanda vefa ve incelik duygularını yaratmayı amaçlamış, bu tarzıyla Hüseyin. Kitabın son bölümü Alpay Ziyal, Peker, Sina-Ahmet-Alemdar ve Mardin karaokesi...

Vakitler İncelikler'den bir şiir:

ÂH'ESTE!

O'na ve kendime!

*her sözünü yutan taşıma çoğaltır ağrısıyla
her insanoğlu bun ya da kün gamdr
sınar kendini hayatla göğsündeki yalanda
her içi yarılanın kalbi, aşkı kanayanın bahtı açıktır daimâ
her içe atılmış söz bıçaktır anlayana*

*bak, herkes kalbini anlayamaz, sızı herkesi anlar
herkes kendinin kardeşidir göz göze konuştukça
bak, ömrüm mor bir gök üstümde ağlamakta
koluma girip beni yürüme öyle âh'este âh'este
ne kadar aşk ederim ki bu halimle kırk üçümde*

*ömrün takvimini günler anlatır unutmam
bak, kaç gündür inkita bir cuma gibiyim
damarlarım gepgeniş de kanım nasıl da dar--
âh, Allah bazen şiir ve kadın gelince gidendir
yaşlanıyorsak ve ölüyorsak anla ki zaman var*

kaderim için bir dramaturg lütfen!

Betül YAZICI

ŞAHMARAN

damarlarını gördüm senin
alnının yanı başında senin
akan, sessiz, derin kanımızın uğultusunu
orada bildim
kendini bilmenin bir taşı avuçlarında tutmak
kayaların üstünde kavını bırakmak olduğunu

ellerini gördüm
süs kirazlarına parmaklarını aşıyor diye değil
hiç nedensiz sevdim onları
parmaklarını öpüşünü
sonra o öpüşü alnının ortasına taşıyan amennayı
kadınlarıyla birlikte bana yükselmiş höyüklerinde
küçük bir demon olarak yaşamayı sevdim

yutağından geçerken bir elmanın çıglığında
bütün peygamberler meryem'den doğmadı
hepsi meryem'in aşığı, duydum
asla'ya çıkan dört yol ağzıydı bütün çarmlılar

dudaklarının tadını salome olarak aklıma yazdım
sürünerek derinine ulandım, tılsımına
çok sonra da senin olduğunu bilecek
kazınca da çıkmayacak kadar derinime
kumruların ötüşlerini hiç nedensiz bıraktığı arka bahçeye
kaç kuşun
kaç kadının biriktiği dokunuşlarını
bir hiç olan yüzüme yazdım

sınırlarında ara sokakların
kim bilir ne zamandır bizi bekliyordu bu aşk

Soner DEMİRBAŞ

MEĞER

bir ıhlamur ağacı nehrin hemen kenarında
kokusunu döker durur ağır akan sulara

meğer ağrısı varmış uzayan sabırsız dağların
dokununca anlarsın kayanın zamansız yosununa

çer çöp düzlük yola düşer koşar adım yaz
saati kendine kurulu kelimelerin ankasında

dilimtrak bir şeyler anlatır gözleri mavi
şiiirin avlusuna giren bakışların sıcaklığında

rüzgârlı odasında bağlı mektuplar pullanır
sabahu doğuran geceyi yudumlar balkonunda

nehrin hemen kenarında bir ıhlamur ağacı
döker durur kokusunu ağır akan sulara

Celâl SOYCAN

ZAMAN ALIR

“insanların ölmesi zaman alır”

geçmiş ve gelecek kayıyor
birbirinden- şimdi ? zaman alır –

görmemek için gizlendikçe
burdayım... peki nerdeyim ?
bir şey bilmemek zaman alır –

eklendikçe eksiliyorum geçmiş
bir geleceğe; şimdide bir soru
mesafesindeyim... zaman alır-

sıkıldım vardığım yere gelecek
olmaktan; benden bana zaman alır –

sayıları delirten sabırla bekler
nesnesini ad ; silinince tamamlanır

kendini beklemek zaman alır –

beni bana çarpmak.. belki;
beni bana toplamak zaman alır –

hangi yargıya birikir bunca yazı ?
sağırım... dinlemek zaman alır –

dalgın taşların şırıltısı zaman alır –

Tamer GÜLBEK

ERTESİ

Hayallerimize sıçrayan beyaz bir kedinin
patileridir devrilen geçmişimizin loşluğuna

Veli toplantılarının karanfil ödevleri
ilişkimizin cilasını çizerken
kızımız neyin farkındadır

Gittim ve şeffaflıkta aradım yetersizliğimi
küçülten bakışların gezinirken ruhumun aynasında

Bir rahatlama payı olarak
geçmişe döneyim dedim de
geçmiş battı beynime

Çok kötü konuştum kötü konuşmana
Hâlâ hazmedemedim on yılı karalayan kalemimi
Kurşun tükürdüm bütün gün

Gittim ve karanlıkta aradım yetersizliğimi
küçülten bakışların gezinirken ruhumun aynasında.

BABALAR VE OĞULLAR

Gültekin EMRE

Babalar ve oğulları arasındaki sıkı bağ her zaman iç içe geçmiştir. Baba oğluya büyürken, oğul da babayla birlikte yaşlanır. Baba oğluna ne verebiliyorsa, oğul da babayla pek çok şey paylaşıyordur mutlaka. Eğitimin yanı sıra etik olarak bir birliktelikten söz etmek gerekiyor bu ikili ilişkide.

Turgenev'in ünlü romanı *Babalar ve Çocuklar*'da (1862) Bazarov, babasından daha ileridir. "Babamdan ileri, doğacak çocuğumdan geriyim" der ya büyükler, aynen öyle! Nihilist Bazarov, çağa damgasını vurur. Öte yandan Kafka babasına ünlü mektubunu yazar. Babasından çekinen ve bu bütün ruhuna işleyen Kafka'da nasıl acımasız bir yankı bulur, bunu yapıtlarında görüyoruz. Oğuz Atay da "Babama Mektup"da baba-oğul ilişkisini yakıcı, sarsıcı biçimde ele alır. Ümit Yaşar Oğuzcan, oğlu Vedat'ın intiharından sonra "hayatın boşluğu, ölüm ve acı gibi derinliklere, öz ve biçim yoğunlaştırmaları"na yönelir.

Nazmi Ağıl'ın "Eserlerini hayranlıkla" okuduğu "birçok / ustanın aksine, / sıra dışı bir yaşamı" yoktur. O, "bir babayı bir şaire" dönüştürmeye çalışıyor son şiir kitabı *Babalar ve Oğullar*'da. O, oğluna "Hoş Geldin," derken, Ahmet Arif'in Adiloş Bebe'si geldi aklıma. Gelenekler başka türlü şiir yazdırıyor, çünkü hayat başkadır bir yerlerde, eğitim ve sevgi de.

Şairin babaya dönüşmesi, oğlunun üstüne titremesi, onu anlamaya çalışması bütün şiirlerin özüne sinmiş. Baba, geleneksel bir motif değil, biyolojik bir durumdur yalnızca. Şairlik ise, zaten vardır beş kitabıyla. Önemli olan yeni konuma, çünkü artık bir başkası vardır evde, kendini alıştırmaktır yazarken ve yaşarken. Yazmak ve yaşamak farklı bir boyut kazanmıştır oğlun dünyaya gelmesiyle. Sürekli gözlediği ve yön vermeye çalıştığı biri vardır önünde, elinin altında, kucığında. Elbette şiir dediğin böyle anlarda "hayat ve ölüm olmalı / ki solumalı, açmalı ve solmalı".

Çocuk nadir bir çiçek gibidir, sürekli ilgi bekler. Üstelik "ağaç yaşken eğilir" de ailelerin gözünün önündedir. Emeklemesi, dış çıkarması, yürümesi, konuşması, okula başlaması, soru sorması, yaramazlıkları, saçlarına jöle sürmesi, giyim kuşamına dikkat etmesi, oyunları, oyuncakları, ders çalışması... ailenin hep ilgi odağı olur. "Gel, sokul, / hatırımlı sor, / hüznümü paylaş." Babayla oğul arasında adlandırılması zor duygusal bir köprü vardır: "Bu şiirleri yazarak bir yandan / oğlum ve ben / arasında bir köprü / kurmaya niyetleniyorum". Oğul, ailenin umudu, "Karşı kıyıda çünkü o / belki farkında bile değil / karşıda olduğunun."

Babayla oğul arasındaki didişme bir ömre yayılır. Kimi zaman sertleşir ilişkiler, kimi de aşırı duygulu geçer günler. Sıkı bir alışveriş vardır bu sıcak, yakınlıkta. Küslükler, kırgınlıklar, kopmalar, başkaldırıları, gençlik fırtınaları, delikanlılığın diklenmeleri, kavgalar... da sırayla bu ikilinin dünyasına ucundan kıyısından sokulur:

Sadık YAŞAR

İNSAN DOLAŞIMI

taşlamaya
gür bir kahkahayla
başlayınca insan
olur kaldığı yerde
kendi bileğini burkan

temiz bir kapsül içinde
ağlarınız bir başımıza
ama herkes
kabul ederse güleriz biz

düşüm dışarı yüzüm içeri
bak her adımda ölüyor
mermer heykel
talebeleri hafızamın

yangını bulana şaşarım
geçmiş yakarı yangını
bu hayat böyle
hepimiz haşarı bir kamçıyla

başlar başlamaz ölmeye başlıyor insan

"kavgamızın üzerinden / dakikalar geçmedi, / yüz kaslarım hâlâ / gergin..."

Nazmi Ağıl, çocuklara şiirler yazmıyor oğlu Umut'un üstünden. Çocuklara bir şey öğretme çabası içinde de değil. Didaktik bir anlatımın elini sıkıyor şiirlerinde. Yalın, duyarlı, içten, gözlemlerin iyice yedirildiği şiirlerinde baba-oğul ilişkisini şiirleştirmeye çalışıyor tüm çıplaklığıyla. "Deniz dibinde bir yumuşakça," o, "kendine kabuk arıyor." İkilinin ilişkisi üzerine saptamalar şiirlerin yüreğine ustaca ağıymış: "Kendi saatini kurmaya / başladığı andan / itibaren oğlunuz, / sizinkinden bağımsız / kendi dünyasını da / kurmaya başlar, / varlığınızın en az / hissedildiği üçüncü / zamanın." Bu ilişki yorucudur, sabır gerektirir elbette: "Ama yorulursunuz, / hem zaten, / bir çocuğa karşı / sürekli kazanmak / ne kadar doğru?"dur.

Şiirlerde babanın ağırlığı, anlatımı öne çıkmışsa da, yer yer oğlun ağzından dökülenlere de yer verilmiş. Arada bir anne de görünür babayla oğlun arasında. Erkek erkeğe var olmaya şiirler tanıklık etmiş. Bazen bir çocuğun gözünden, daha çok babanın dünyasından bakılmış güne, yaşama, geleceğe; oyun oynar gibi, ama hüznü ve sevinci aynı kefedede ağırlayan şiirlerle çıkılmış okurun karşısına; onun için de özgün.

Babalar ve Oğullar, Nazmi Ağıl, YKY, Şubat 2008, 87 sayfa.

İhsan ÜREN

KUŞLUK SANCISI

Yağmuru öptüm;
saygıyla başıma koydum.
İki arada bir derede kaldım umarsız,
sözcüklerimi dizginledim.
Ömrümün hesabını çıkardım;
evimin önünü bigüzel
silip süpürdüm...
İçimin yanlışlarını,
çöp kutusuna boşalttım.
Bütün bunlar toplamda
KİMLİĞİM BENİM!

Ali ERYÜKSEL

KOZANIN AÇILDIĞI YER

*Su sesi ve kanat şakırtısından
Billur bir avize Bursa'da zaman
A. Hamdi Tanpınar*

kutsal rüyanın harcına besmeleyle kondu taşlar
çınarın kök vaktinde fermanı saran koza açıldı
sular yola koyuldu şairin zamanını katıp önüne
uzun bir cemre yürüyüşünden şehzade bedenlerine düşen döl
bâlâ'yı saran şaman alevinden hilâl'in on beşinci sahibine
toprağın farz olduğu yerde salıp diz çöktü hilâl'e
zaman yola koyuldu şairin sularını katıp önüne

ah, oradaydı, bütün ahali oradaydı, bithynia'nın ilâhları
mysia'lı ilâheler, büyük erendiz falındaki ilâhi buluşma
çakırpınar düğününde düğümlendi nilüfer suya
orhan ve helâli holofira ve çoğalan muratlar
ve kubbeler ve muradiye kümbetleri
bedenlerde miadını dolduran yıllar
sancağın devir vakti selimiye'nin sahibine
keşişler de gitti toplayıp eteklerini dağlardan
zaman suya aktı şairi katıp önüne

bengi esatirden kalan mirastı, bu şehrin
dergâhında dokunan dirim, çınarlarında demlenen zaman
evvelden saniye, erbainden şevvale
badehu ve badehu
eski yazılar da terk etti mezar taşlarını
su zamana aktı gökdere'yi katıp önüne

bir oyun muydu değişen devran vefik paşa'da oynanan
son basmasını dokurken ne düşünüyordu merinos
nasıl bir şeydi kefen, son insan sesi minarenden
ah, bir sabah bir çığlık yayıldı şehre temenyeri'nden
yer evleri yavru kediler gibi sokuldu birbirine
somuncu baba'nın muşları akşama kadar yandı
tophane'nin saati beş vakte yukarıdan bakardı
zaman bu şehirden geçerken sonsuzluğa

ah, bütün sular akmak içindir, cennet dahil
zamanın ruhu suya teslim olduğu zaman
orada şehirlere ayrılan yerde şeh-el bâkidir
bu diyar-ı su, bu diyar-ı dağ, bu diyar-ı evliya
hengâmın deseni taşlara işlenir
taşların devinimi mirasa dönüşür
badema ve badema
bu şehir zamandan geçer sonsuzluğa

Osman S. ERKEKLİ - Bülent GÜLDAL

BAROK AŞKLAR

Sanki çok uzun zaman geçti gibi
Sanki yeni bir hayata başlar gibi
Aşağıda sarmaşıkları budamışlar
Daha kuvvetli çıksın diye

...aşka biraz ara vermeli

Yeni bir kente girmiş gibi heyecanlı
eteğini biz toplarız hiç düşünmeden
dizeler düşeriz serçe adımlarına

Lara'ya giden yollar ıtırılı gerdan
Kaktüsler bile çiçek açıyor
Sularına girdikçe genç sevgilinin

Ve kesin öğrendiğimiz bir şey var
Mükemmelci olmamalı
Boğmamalı
vs (Böyle mısra olmaz)

...aşka biraz ara vermeli

Zamanı kanla yıkadı ve öldü devrim
Son tablosuna ateşten bir kırmızıyla
'Viva la vida' (Yaşasın Hayat) yazmış
Kalbini avuçlarında taşıyan Frida

Erikler çiçek açtı yeniden
Onlar
Çiçek açmış birer ağaç
Gibi karşılayacak bizi

...demek ki

...aşka biraz ara vermeli
aşka biraz ara vermeli

Odunu insan olan fırınlardan savrulduk
Külümüzle beslendi toprak, dal ve yaprak
Reçetesi kendinde saklıydı ölümsüz sarmalın

Macar bir babadan doğabilirdik, Kızılderili bir anneden
dumana ve aşka meyilimiz belki bu yüzden, kime ne?
Her kıvıltı kendince yönelmiyor mu kokuya ve renge?

Biz hep Lara'nın peşinden gittik
İlk ve son
Gidiyoruz

Tonya, kendi aşkına ağlayadursun...

Istanbul – Edremit, Mart 2008

FİSKE SEANSLARI – 5

Halûk CENGİZ

Önce Şiir... mi?

Bizde yazmayı seçenler işe şiirle başlar... Böyle denir. Ardından da Yaşar Kemal, Kemal Tahir, Orhan Kemal, Oktay Akbal, Fakir Baykurt'tan örnek dizeler okunarak, saptama, sözümona kesinleştirilir.

İyi de bu saptama gerçeği ne kadar yansıtır?

Örnekler uygun mudur?

Ortaya çıkanlar ne kadar şiirdir?

Bunun böyle olması iyi midir?

Bunlar sorulmaz, cevaplanmaz pek.

Rauf Mutluay, 1973'te, "Neden cümlelere değil de dizelere bu kadar düşkünüz" diye sorduktan sonra bunu öğretim sistemimizde nazma verilen öneme bağlıyordu.

Nedenlerden biri olabilir ama, benim bildiğim Türk insanının engel tanımaz şiir aşkını açıklamaya yetmiyor. Başka nedenleri olmalı. En azından, başka nedenleri de olmalı.

Önce Şiir... Ama Neden?

Bana kalırsa genç insanlar, daha doğrusu, insanlar, yaşları gençken yavaş yavaş sarılıyorlar şiire. Bu, Rauf Mutluay'ın da "buluş çağı" dediği dönem... uzun uzun anlatmaya gerek yok: Birçok değişimi yaşamamın, bunların farkına varmanın yanında insanın kişiliğini kazanma, kendini tanıma-ifade etme çabasının en yoğun olduğu, güç yıllar...

Kendimden hatırladığım, insanın bu dönemde ne kadar eli-kolu, gözü-kulağı varsa o kadar eli, kolu, gözü, kulağıyla o güne kadar bilip tanıdığı dünyasından dışarıya baktığı, çıkmaya çabaladığı; görüp yaşadıklarını, yaşayıp öğrendiklerini, öğrendikçe karmaşıklaşan düşüncelerini, keşfedip bulduklarını ya da bulduğunu sandıklarını, yüreğini acıtan, yaralayan duygularını önüne geçilmez bir biçimde anlatma isteği duyduğudur. Ben de o zamanlar sevgiyle sevgisizliği, sevinçle hüznü, hayalle hayal kırıklığını, umutla kaygıyı, başkaldırıyla kabullenmeyi, cesaretle korkuyu, utkuyla bozgunu ömrüm boyunca iç içe, çoğu kez bir arada yaşayacağımı bilmiyordum daha. Her şeyi saracak kadar büyük bir kucakım vardı. Her şeye coşkuyla, tutkuyla sarılıyordum; her şeyi coşkuyla, tutkuyla yaşıyordum. Aşkı da ayrılığı da, hazzı da acıyı da. Aklim, yüreğim karmakarışık. Duygularım, düşüncelerim sıraya girmiyordu bir türlü. Rastlantıyla, el yordamıyla, içgüdüyle bir yerlere varıyordum ya, hiçbiri tutarlı değildi; her şey başsız-sonsuzdu. Gecede kalmış çocuk gibi kendime kapanıyordum her gün biraz daha. Bir şeye, bir yere tutunabilmek umuduyla bulduklarımı, keşfettiklerimi yazmaya başladım bir gün. Bunu yaptığımı, bunu yapmak istediğimi yazmaya başladığımdan sonra fark ettim.

Sesli düşünüyordum bir bakıma. İşe yarıyor muydu, bilmiyordum. Ama sürdürüyordum.

Öte yandan, her geçen gün biraz daha kapılıyordum yalnızlığın büyümesine; bir başınlık, sınırsız özgürlüktü. Patlamalarla kaynayan, coşup fıskıran yanardağlar gibi kâğıtlara döküp duruyordum içimi. Kimi zaman haykırır gibi; kimi zaman sessiz, ama her zaman çığlık çığlığa.

Gerçekte şiir falan yazmak değildi niyetim; içimi dökmek, dertleşmek; anlamak, farkına varmak, bunu söylemek, varım demek; belki günlük tutmak, anılarımı yazmaktı... o kadar... belki. Ama düpedüz şiir oluyordu ortaya çıkanlar. Laf aramızda, beğeniyordum onları. Ama bu nasıl oluyordu, anlayamıyordum.

Önce Şiir... Ama Nasıl?

Dedim: Ben de önce şiir yazanlardanam!

Öyleyim ya, o zamanlar, yazdıklarımın şiir olup olmadıklarını düşündüğümü hatırlamıyorum. Ama, beğendiğimden olmalı, dönüp dönüp okurdum yazdıklarımı.

Zamanla şunların ayırımına vardım:

Yayın Yönetmeni : Ramis DARA (Mollagürani Mh. Teker Sk. No: 8, Zemin Kat Osmangazi-BURSA)
Sahibi ve Yazı İşleri Müdürü : Betül ELAL MUŞ (Barış Mh. Adalet Sk. Adaletkent Sitesi H Bl. D: 3 16140 Nilüfer – BURSA)
Yayın Danışmanları : Serdar ÜNVER, İhsan ÜREN, Hilmi HAŞAL, Nuri DEMİRCİ.

Kısa yazıyordum. Yan yana ya da alt alta, ama kısa. Çünkü bu içdöküyü romanla yapabilecek kadar dingin değildim; zamanım da yoktu. Dahası romanın hızı, benim duygularıma-düşüncelerime yetişmekte kaplumbağaydı. Hayır, öyküyle de yapamazdım. Olaylar yaratacak, onları sıralayıp kurgulayacak; belli süre dikkatimi en üst düzeyde toplayacak durumda değildim. Deneme?... Akılcı olmazdı! Yarıda bırakıp çekmecelerde unuttuğuma bakılırsa anı defterleri, günlükler de rahatlamamı sağlayamamış besbelli. İşte, herkesten farklı olduğuma, ama kimsenin beni anlamadığına inandığım o dayanılmaz yalnızlıkta, o büyük boşlukta sığınacak, bağlanacak başka şey kalmıyordu geri ve o noktada yazdığım her şey şiir oluyordu, kendiliğinden.

Kesik, sadece benim tamamlayabildiğim yarım cümleleri, birbirinden güzel sözleri, insanı ağlatacak kadar duygulu sözleri, hele uyaklarıyla...

Şiir, susmayı bilen büyüğü sözdü. Ama ben söyledikğim süreçte. Kimseyle paylaşmadığım, paylaşmadığım sırlarımın ortağı; yanlışlarımı görmezden gelen güvenilir dost, en sevdiğim öğretmenimdi. Hani, neredeyse kendim.

Önce Şiir... Ama Sonra?

Her şeyin bir yaşı vardır, buna inanırım.

Bu yüzden, insanlardaki şiir yaşının da bazen geldiğini, bazen gelmediğini, bazen gelmeyeceğini, bazen de geçtiğini düşünürüm.

Şairler için değil, sıradan, gençliğinde şiire duran benim gibiler için söylüyorum.

Gün gelir, onlar şiiri bırakırlar.

Kimisi aradığı aşkı bulur, kimisi dünyanın gizini çözer, kimisi evlenip çoluk çocuğa karışır, kimisi de hayatını başka yoldan kazanmanın daha kolay olduğunu anlar.

Ben sonunculardanım.

Yazdıklarımı yeniden önüme açıp onların şiir olmadıklarına varmam daha sonraya rastlar.

Sürdürenler de var elbet.

Sürdürenler, sanırım yeteneğine güvenenlerdir öncelikle.

Bir de hâlâ hayatı ölçmeye çalışanlar, kavgadan geçmeyenler, öğrenmekten bıkmayanlar... has şairler.

Öyle olmalı.

Önce Şiir... Ama Hangisi?

Aziz Nesin'in sözüdür, bilirsiniz:

"Bizde her üç kişiden dördü şairdir."

İlk anda sayısal bir yanlışlık varmış gibi görünse de cümlenin anlam açısından gerçeği yansıttığı kesin.

Ancak içtenlikle, yeniden belirtmek istiyorum: Şiir yazdığım, dahası onları pek beğendiğim yıllarda ben, bu cümledeki dördüncü kişi olduğumu bilmiyordum.

İnanıyorum ki çoğu insan da böyle... gençler... onlar da tıpkı benim gibi, bilmiyorlar, bilmeden yazıyorlar; yazdıklarının şiir olduğunu sanıyorlar.

Şiirin bir tanımı yok, diyoruz ya, belki de var. En azından örnekleri var.

Açın dergileri, kitapları, gazeteleri, interneti, bakın:

Basit!

Kısa!

Yan yana ya da alt alta, ama kısa.

Üstelik, zaman değişti:

Şiir de artık daha çabuk, daha hızlı tüketiliyor.

Çatırçutur yazılıyor, paldırkıldır bir okuyuşta bitiriliyor, bitirilebiliyor.

Artık kimsenin dizeler arasındaki bağlantıyla, anlamla, şiirsel bütünlükle, duygusal yoğunlukla, imgeyle mimgöyle uğraşacak zamanı yok.

Yazanın da, okuyanın da.

Bu yüzden yazılanlar bazen eskisinden de kısa.

Kısa, küt!

Ocak 2000'de Bursa'da Ramis Dara, Melih Elal, Serdar Ünver, Ali Özçebebi ve arkadaşları tarafından kurulan şiir ağırlıklı aylık edebiyat dergisi *Akatalpa*, şair ve yazarlarının başışladıkları telifler, abone gelirleri ve İhsan Üren'in sürekli katkısıyla yayımlanmaktadır.

